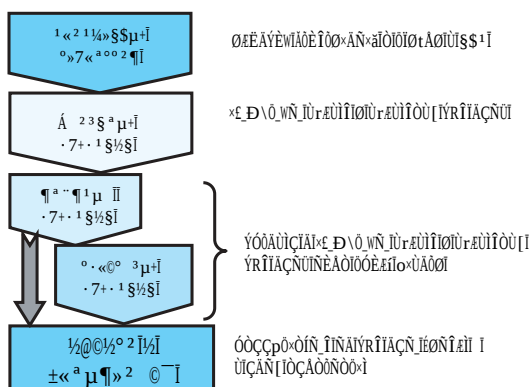

Motto: V současné době i v budoucnu bude v boji plnit rozhodující úlohu člověk – voják (profesionál) s potřebnými vysokými morálními, bojovými a psychickými vlastnostmi, ovládající moderní bojovou techniku, umění přípravy a vedení boje ve složitých podmínkách soudobé války.

Rozhodnutím vlády České republiky ze dne 12. listopadu 2003 byla schválena „**Koncepce výstavby profesionální Armády České republiky a mobilizace ozbrojených sil České republiky**“. Cílem uvedené koncepce bylo jednoznačně odpovědět na všechny rozhodující otázky výstavby ozbrojených sil, a to proč mít armádu, jaké je její místo v bezpečnostním systému, jak má vypadat z hlediska své struktury i schopností, kdy této podoby dosáhne, kolik to bude stát a co to společnosti přinese.

Před vedení armády a její složky byl postaven úkol rozpracovat politicko-vojenské ambice, vyhodnotit hrozby a rizika a promítnout je do střednědobého plánu činnosti a rozvoje rezortu MO na léta 2003-2008 a zejména v plánu na rok 2004 promítnout standardní řídicí štábní a organizační mechanismy nutné k tomu, aby se nastartovaly změny u vojsk v oblasti jak organizační a personální, tak především v oblasti výcviku vojsk.

Právě v oblasti výcviku vojáků byl před Ředitelství výcviku a doktrín postaven nelehký úkol, a to rozpracovat **základní, odbornou a speciální přípravu a výcvik v jednotkách profesionální AČR**.

Obr.: Přijetí a výcvik rekrutanta v AČR

lidé s potřebnými vědomostmi, dovednostmi a zkušenostmi v řízení výcviku.

V článku se snažíme komplexně vysvětlit filozofii plnění základní přípravy, a to jak z pohledu velitelů a instruktorů řešících plánování a provádění výcviku, tak i z pohledu rekrutantů vstupujících na dráhu profesionála v AČR.

Tento úkol vychází z předpokladu, že rokem 2005 bude zrušena povinná vojenská služba a do armády budou přijímáni dobrovolným způsobem na systemizovaná místa profesionálů, které bude nutné novým „**profesionálním**“ způsobem cvičit a připravovat na funkci (viz **obr.**).

Ředitelství výcviku a doktrín si od počátku plně uvědomovalo závažnost daného úkolu především proto, že jde o proces uskutečňování kvalitativních změn v činnosti a životě armády, na kterých se musí podílet

Základní příprava je určena pro přípravu vojáků všech druhů vojsk a služeb v náhradní službě. Zabezpečuje vyšší kvalitu výcviku s cílem dosáhnout plné kompatibility a interoperability s ozbrojenými silami ostatních států NATO, zejména z hlediska dosažení standardizace, srovnatelnosti provádění výcviku a jeho hodnocení.

Struktura základní přípravy umožňuje organizovat výcvik výběrovým způsobem na základě splnění stanovených testů a kritérií postupových zkoušek. **Filozofie přípravy je postavena na tom, že voják nemůže být zařazen do odborné a speciální přípravy, pokud nesplní kritéria postupových zkoušek.**

Základní příprava je založena na výcviku jednotlivce. Novou myšlenkou celkového pojetí je výcvik ve dvojicích, který je realizován po celou dobu s cílem posilovat týmovost, odpovědnost k jednotce, sounáležitost a vzájemnou pomoc. Výcvik v rámci družstva, čtyři je řešen pouze v nepřetržitém výcviku, avšak není zaměřen na součinnost v organické jednotce. Důvody této organizace výcviku spočívají v ekonomické, výchovné a časové stránce a v přiblížení k atmosféře bojové situace.

Cílem základní přípravy jednotlivce je naučit se a osvojit si základní práva a povinnosti vojáka, zvládnout základní činnosti potřebné k přežití a k boji, obsluhu a střelbu z ručních zbraní roje mechanizovaného družstva a vytvoření fyzických a psychických předpokladů pro výkon služby vojenského profesionála.

Základní příprava musí formovat charakterové vlastnosti vojáků, vůli po vítězství a bojovou připravenost, které vytváří předpoklady pro úspěšné splnění úkolů jednotlivce a nejnižší jednotky.

V průběhu přípravy musí voják získat nejen potřebné znalosti, návyky a dovednosti, ale také přesvědčení a vůli splnit i nejnáročnější úkoly. Toho lze dosáhnout jen důsledným propojením výchovy a výcviku do jednoho celku.

Výchovou je nezbytné vytvářet a rozvíjet v každém vojákovi tradiční vojenské hodnoty, jako je odpovědnost a smysl pro povinnost, obětavost, odvaha, věrnost a čest obsažené v **Kodexu etiky vojáka z povolání a vojáka v aktivní záloze dobrovolně.**

Cíle výchovy a výcviku lze splnit pouze společným úsilím velitelů, instruktorů a vojáků. Úspěchu při výchově a výcviku je nutno dosahovat promyšlenou řídicí prací velitelů a osobním příkladem, správnou metodickou a odbornou připraveností instruktorů k vedení výcviku.

Profil vojáka po absolvování základní přípravy je rozdělen do tří částí. V části „**Znáť**“ jsou formulovány ve všech předmětech požadavky na teoretickou připravenost (znalosti). V části „**Umět**“ jsou formulovány ve všech předmětech požadavky na praktickou připravenost (návyky, dovednosti). Část „**Být schopen**“ vyjadřuje požadavky na morálně-volní stránku profilu vojáka.

Hlavními předměty základní přípravy je taktická příprava (60 + 72 hodin nepřetržitého výcviku), střelecká příprava (102 hodin) a tělesná příprava (96 hodin).

Obsah **taktické přípravy** je zaměřen na zvládnutí taktických činností vojáka v různých druzích boje. Po krátkých teoretických zaměstnáních je většina výcviku realizována v terénu. Ve druhé a třetí fázi jsou realizována celodenní zaměstnání s přechodem na noc. V těchto zaměstnáních je metodicky procvičena nejprve činnost ve dne, potom v ochranné masce a s přechodem na noc. Taktická příprava je zpravidla spojena s pěšími přesuny. Pro zvýšení atraktivnosti a efektivnosti výcviku je několikrát využíván souborový cvičný systém. Vyvrcholením taktické přípravy je **čtyřdenní nepřetržitý výcvik**, ve kterém jsou komplexně zahrnuty i ostatní předměty do jednoho celku. Pro maximální přiblížení bojovým podmínkám je pláno-

váno **přestřelování jednotky** při překonávání předního okraje nepřítele v noci. Nepřetržitý výcvik se uskutečňuje pod taktickým námětem. Příprava a výdej stravy se organizuje polním způsobem, čas pro odpočinek je realizován v závislosti na taktické situaci. Cílem nepřetržitého výcviku, který je organizován v rámci jednotky, není dosáhnout dokonalé součinnosti organické jednotky, ale ukázat místo a úlohu jednotlivce v její sestavě a upevňovat vztahy zaměřené na vzájemnou pomoc v různých druzích boje.

Obsah **střelecké přípravy** je zaměřen na dokonalé zvládnutí samopalů a použití zbraní roje mechanizovaného družstva. Střelecké nácviky jsou plánovány v metodické posloupnosti v celé rotě v osmihodinových zaměstnáních s výjimkou nočního výcviku. V průběhu střeleckých nácviků je plánována střelba v masce, po zátěži, v noci, se souborovým cvičným systémem a za využití střeleckých trenažérů. **Naprostým novým prvkem ve střelecké přípravě je střelba dvojic** zaměřená především na součinnost a vzájemné krytí palbou při pohybu po bojišti. K tomu je zpracován návrh doplňku do předpisu Vševojsk-4-2 (Osnovy střelby z ručních zbraní a zbraní bojových vozidel).

Obsah **tělesné přípravy** je zaměřen na získání základních pohybových dovedností, tělesné výkonnosti a fyzické zdatnosti. Novým prvkem je zařazení **ranního tělesného tréninku formou drilového způsobu rozvoje silových a vytrvalostních schopností** prováděného po četách na jednotnou povelovou techniku se zaměřením na provádění cviků na doby. Fyzická zdatnost, kterou získají vojáci v tělesné přípravě, je jedním z hlavních prvků základní přípravy. Vedle vysoké náročnosti s limitním zatěžováním je tělesná příprava zaměřena na posilování psychické připravenosti zejména realizací výcviku na trenažéru JAKUB a nové **překážkové dráze CISM**. (Conseil International du Sports Militaire - Mezinárodní rada vojenského sportu).

Počet hodin pro tělesnou přípravu, její obsah a ranní tělesný trénink by měly stačit k dosažení výkonnosti potřebné ke splnění norem pro přezkoušení fyzické zdatnosti platných pro vojáky z povolání v závěru základní přípravy. Tyto normy jsou pro rekrutanty při nástupním přezkoušení sníženy o 30 %.

Organizace výcviku

První fáze – jsem voják, v trvání tří týdnů, je nejdůležitější, neboť všechny následný výcvik a závěrečná bojová připravenost vojáka vychází z výsledků prvních tří týdnů. V této fázi musí být maximálně využito výhod prvního kontaktu rekruta s vojenským životem a prostředím.

Po nástupu do výcvikové základny se v prvních třech dnech organizuje jejich prezentace, rozdělení do jednotek, ubytování, konají se zdravotní prohlídky, vydává se výstroj, ostatní materiál a přijímají se organizační opatření tak, aby mohl být zahájen výcvik.

Výcvik se provádí ve výcvikových rotách. Každá rota se zpravidla dělí na čtyři čety a každá četa na čtyři družstva. Do jednoho družstva se zařazuje maximálně 10 vojáků. Vojáci jsou ve funkci velitele družstva pravidelně střídáni. V každém družstvu jsou vojáci rozděleni **do dvojic**, ve kterých budou plnit všechny úkoly zpravidla po celou dobu základní přípravy.

Hlavním cílem první fáze je fyzická a psychická přeměna rekruta z civilního občana na vojáka.

Voják je svými instruktory veden k získání návyků v dodržování rozkazů a nařízení v průběhu výcviku, k přesnému plnění povinností vojáka při činnosti na povely, k udržování bezvadné čistoty výzbroje, výstroje a k vzornému úklidu ubytovacích prostorů.

Základní návyky pořadového vystupování a vojenské zdvořilosti získávají vojáci nejen v průběhu plánovaných zaměstnání, ale i při služebním styku s instruktory a důstojníky své roty od budíčku do večerky.

Zvláštní pozornost je věnována každodennímu zvyšování fyzické zdatnosti vojáků v rámci tělesné přípravy. Důležitou součástí je provádění pěších pochodů se stupňováním délky na 3, 5 a 8 km a s postupným zvyšováním složitosti překonávaného terénu a hmotnosti nesené zátěže až do 20 kg.

V první fázi si každý voják osvojí způsob použití, charakteristiku a takticko-technická data (dále jen TTD) samopalu, jeho obsluhu, rozebírání, skládání a bezpečnostní opatření při střelbě. Seznámí se se způsobem použití, charakteristikou a TTD ručních granátů, absolvuje vybrané nácviky se zbraní (dále jen NZ), nácviky ve střelbě (dále jen NS) s cílem dokonale ovládat samopal a jeho použití v boji.

Po první fázi musí každý voják být schopen plnit povinnosti příslušníka přímého a strážního zajištění.

První fáze je charakterizována vysokou náročností s limitním zatěžováním po odborné, fyzické a psychické stránce. Vysoká náročnost je spojena s objektivním hodnocením a oceňováním kvalitního plnění úkolů, aby u vojáků byl vytvářen pocit hrdosti při splnění stanovených kritérií.

Druhá fáze – střelecká příprava, v trvání čtyř týdnů, vede ke změně vztahů mezi instruktory a vojáky. Instruktoři začínají více předávat zkušenosti, radit a učit vojáky činností a dovednostem, které potřebují.

Těžiště druhé fáze je zaměřeno k získání maxima dovedností v praktické činnosti s ručními zbraněmi roje mechanizovaného družstva, zabezpečujícími jejich dovedné používání v boji a udržování v nepřetržité bojové pohotovosti. Stálá pozornost je věnována zvyšování tělesné zdatnosti (překonávání překážkové dráhy, boji zblízka, rozvoji základních pohybových schopností a dovedností, zápočtovému přesunu na 10 km).

Výcvik ve střelecké přípravě je zaměřen na zdokonalení návyků v obsluze a ve střelbě ze samopalu, na způsob použití kulometu, pistole, ručních protitankových zbraní, jejich obsluhu, rozebírání, skládání a bezpečnostní opatření při střelbě. Vojáci absolvují NZ, NS a nácviky v házení ručních granátů s cílem zvládnout v nezbytné míře obsluhu a použití ručních zbraní roje mechanizovaného družstva v boji. V závěru druhé fáze je plánováno základní cvičení střelby ze samopalu (dále jen ZCS).

Taktický výcvik je zaměřen na pohyb vojáka na bojišti různými způsoby pod přímou i nepřímou palbou nepřítele a na procvičení činností v obraně.

Třetí fáze – taktický výcvik jednotlivce, v trvání tří týdnů, je zaměřena na zdokonalení pohybu vojáků na bojišti ve dne i v noci a procvičení činností za útoku. Tím jsou v první až třetí fázi vojáci procvičeni ve všech taktických činnostech (pochod, obrana, útok) a jsou vytvořeny předpoklady pro komplexní nepřetržitý výcvik.

V průběhu třetí fáze jsou vojáci ve střelecké přípravě seznamováni s problematikou pyrotechnických imitačních prostředků, metodikou plnění NZ, NS a cvičení střelb dvojic v rámci střeleckých nácviků. V této fázi jsou provedeny pěší pochody na 12 a 15 km. V závěru třetí fáze je provedeno závěrečné přezkoušení fyzické zdatnosti.

Vyvrcholením třetí fáze je čtyřdenní nepřetržitý výcvik v rozsahu 72 hodin.

Po splnění úkolů cvičení a podmínek postupové zkoušky se všichni úspěšní vojáci zúčastní „**pocty absolventů**“, která je oceněním schopností překonat těžkosti základní přípravy včetně limitní fyzické a psychické zátěže.

Tímto oceněním je slavnostní předání baretu, který symbolizuje oficiální přijetí do armády a připravenost pro zařazení do odborné a speciální přípravy a následného výcviku v jednotkách.

Čtvrtá fáze – jsem profesionál, v trvání dvou týdnů, je zaměřena na provedení nejnáročnějších témat výcviku ve střelecké a taktické přípravě. Ve střelecké přípravě jsou provedeny nácviky ve střelbě z pancéřovky náhradní střelou, cvičení v házení ostrých ručních granátů a vojáci jsou seznámeni s bezpečnostními opatřeními a se způsobem použití imitačních, osvětlovacích a zadýmovacích prostředků používaných v AČR. V taktické přípravě je proveden boj s tanky a boj v zastavěném prostoru. **Základní příprava je ukončena slavnostním vyřazením za účasti veřejnosti.**

Plánování výcviku

Výcvik je možno plánovat v celé rotě najednou, v celé rotě po četách (všechny čtyři stejnou tematiku v různých prostorech provedení) a po četách v kombinaci s ostatními předměty (v četách různá tematika v různých prostorech provedení).

Pořadí témat v jednotlivých předmětech vyjadřuje metodickou posloupnost výuky v předmětu, odrážky doporučeného obsahu tématu vyjadřují jednotlivé učební úkoly, případně pracoviště. V metodických pokynech jsou vyjádřeny mezipředmětové vazby potřebné pro plánování a další doporučení pro přípravu a realizaci výcviku.

Dva týdny před zahájením výcviku je zpracován velitelstvím výcvikové základny „Plán základní přípravy roty“ v rozsahu tří měsíců, který vyjadřuje posloupnost výcviku, mezipředmětové vazby, vytváří podmínky pro materiální zabezpečení a splnění cílů výchovy a výcviku. Na stupni rota se tento plán upřesňuje rozvrhem zaměstnání na 14 dní. **Cíle výcviku stanovené v jednotlivých tématech předmětů jsou závazné pro všechny velitele rot a instruktory. V odůvodněných případech má velitel výcvikové základny a velitel rot právo rozhodovat o změnách v obsahu jednotlivých témat a počtu hodin na jejich procvičení.**

Těžiště základní přípravy spočívá v taktické, střelecké a tělesné přípravě. Taktická příprava je hlavním předmětem výcviku, zabezpečuje komplexnost výcviku a praktické využívání znalostí a návyků z ostatních předmětů v bojových situacích.

První tři dny po nástupu vojáků k útvaru, kdy není plánován výcvik, se organizuje jejich prezentace, zařazení do výcvikové jednotky, konají se zdravotní prohlídky, vstupní přezkoušení fyzické zdatnosti, vydává se výstroj, ostatní materiál a přijímají se další organizační opatření, aby mohl být zahájen výcvik.

Pro počáteční motivaci vojáků se organizuje ukázka bojové techniky a zbraní AČR a promítají se filmy s vojenskou tematikou.

Poslední dva dny se organizuje odevzdání materiálu, nácvik slavnostního vyřazení a slavnostní vyřazení.

Mimo výše uvedené dny je každý jiný pracovní den dnem výcvikovým. V týdnu se plánuje 5 výcvikových dnů, ve výcvikovém dnu 8 výcvikových hodin. Po každých 6 hodinách výcviku se zabezpečuje přestávka na jídlo a oddech v trvání 30 minut. Výcviková hodina trvá 50 minut, případná přestávka se organizuje v trvání do 10 minut. Výcvikové hodiny

a přestávky mezi nimi lze vzájemně slučovat. Doba nočního výcviku se započítává do počtu výcvikových hodin. Při výcviku ve vojenském výcvikovém prostoru se délka výcvikového dne takto nestanovuje. Výcvikový den je možno doplnit sportovními, soutěžními, kulturními a dalšími akcemi.

Výcvikový den zahrnuje rozvod do zaměstnání, 8 výcvikových hodin, odborný nácvik v rozsahu 30 minut, přípravu na zaměstnání příštího dne, vyhodnocení jednotlivců, vyhlášení denního rozkazu velitele roty, údržbu zbraní, techniky a ošetřování výstroje a dalšího materiálu. Výcvikový den dále zahrnuje ranní tělesný trénink v rozsahu 30 minut zaměřený na drilový způsob rozvoje silových a vytrvalostních schopností. Tento trénink se organizuje po četách na jednoduchou povelovou techniku se zaměřením na provádění cviků na doby, rozvoj kázně a pořadovosti.

Docvičování nezvládnuté tematiky a nesplněných úkolů postupových zkoušek je možné provádět mimo výcvikové hodiny nebo na základě žádostí nevyhovujících vojáků také o sobotách a nedělích.

Příprava výcviku

Stanovených cílů výcviku se dosahuje dokonalou připraveností instruktorů i cvičících, promyšleným a všestranně zabezpečeným výcvikem.

Instruktoři se připravují k vedení výcviku podle pokynů a za pomoci velitele roty a vedoucího instruktora.

Pro přípravu výcviku jsou určující témata předmětů, která obsahují cíle, obsah cvičení a metodické pokyny. Na základě těchto podkladů a pokynů velitele roty a vedoucího instruktora roty zpracovávají instruktoři písemnou přípravu nebo metodický list pro vedení výcviku. Písemná příprava nebo metodický list vyjadřuje představu o způsobu provedení zaměstnání a dosažení požadovaných cílů výcviku. Podrobnost rozpracování záleží na zkušenostech, schopnostech a dovednostech velitelů a instruktorů vést výcvik. Nejnáročnější výcvik řídí velitel roty a vedoucí instruktor osobně.

Instruktoři organizují s vojáky přípravu na zaměstnání příštího dne. Pro vedení výcviku v předmětech zdravotnická a tělesná příprava musí mít instruktoři platnou licenci.

V době vyhrazené pro přípravu na výcvik příštího dne se připravují i výcvikové pomůcky, imitační prostředky a jiný potřebný materiál. Podle potřeby se připravuje k výjezdu technika.

Provádění výcviku

Provádění výcviku se ve většině případů organizuje na stupni rota. Velitel roty zodpovídá především za plánování a organizování výcviku, ve výjimečných případech řídí výcvik osobně.

Ženy v základní přípravě se zpravidla zařazují do samostatné jednotky s odděleným ubytováním. K těmto jednotkám, pokud je to možné, by se měly zařazovat jako instruktoři ženy.

Doba, která je vyčleněna pro výcvik, musí být využívána efektivně a výcvik musí být veden s vysokou intenzitou až na hranici únosného zatížení tak, aby každý voják poznal své možnosti při podávání extrémních výkonů a získal sebedůvěru. Z těchto důvodů jsou vojáci v průběhu výcviku vystavováni zvýšenému fyzickému a psychickému zatížení. Výcvik se uskutečňuje

za podmínek, které se maximálně přibližují skutečnému boji. Noční výcvik je uveden v obsahu stanovených témat vybraných předmětů.

Témata a jednotlivá cvičení (učební úkoly) se plní v metodické posloupnosti, od jednoduchého ke složitějšímu, zpočátku s důrazem na přesnost a teprve potom na rychlost. Při zahájení každého výcviku oznámí instruktor téma a cíle, vydá pokyny k organizaci výcviku na pracovištích, přezkouší znalosti bezpečnostních opatření a zahájí výcvik.

Vysokou fyzickou a psychickou zátěž při základní přípravě je voják schopen lépe snášet, chápe-li odůvodněnost tohoto výcviku. Proto je nutné neustále objasňovat cíl a účel výcviku, zvláště při mechanickém procvičování činností nezbytných k získání dovedností a návyků. Pro zvyšování efektivity výcviku je vhodné racionálně využívat тренаžerů a simulátorů.

Rozhodující úlohu při realizaci programů základní přípravy budou sehrávat **instruktoři výcviku**. Povinností instruktora je odborně řídit výcvik a velet jednotce při důsledném respektování individuálního přístupu k podřízeným vojákům. Instruktoři budou v budoucnu vybíráni z nejlepších velitelů družstev, osádek a obsluh na základě doporučení velitelů jednotek. Podmínkou zařazení na systemizované místo instruktora je úspěšné absolvování kurzu a získání osvědčení instruktora. Pro prvních 180 instruktorů budou organizovány třítydenní kurzy v pěti bázích v době od října 2004 do března 2005. Cílem těchto kurzů je zdokonalit budoucí instruktory v přípravě a vedení výcviku, poskytování rad vojákům a zvýšit jejich odbornou připravenost k vysoce efektivnímu a jednotnému způsobu provádění výcviku.

K přípravě těchto kurzů je vyčleněna školicí skupina instruktorů v počtu jeden důstojník a dvanáct instruktorů, jejichž úkolem je získat osvědčení instruktora, komplexně připravit průběh celého kurzu a provést prvních pět běhů kurzů. Kurzy provádí Vojenská akademie Vyškov a podle reálné potřeby bude organizovat další.

Vedle těchto kurzů budou organizovány specializované kurzy k získání osvědčení instruktorů pro výcvik zdravotní přípravy, sebeobranu a boje zblízka, přežití a pro výcvik ve vojenském lezení.

Jedním z dalších úkolů, který je v současné době v řešení, je vytvoření systemizovaných míst pro instruktory výcviku, jejich sladění se systémem vedoucích a vrchních praporčíků a zabezpečení kompatibility s kariéřním řádem.

Závěr

Ředitelství výcviku a doktrín nevidí otázku základní přípravy odtřazeně, ale v celém komplexu a podniká postupné kroky ve všech oblastech, aby byl tento úkol důsledně splněn a aby bylo zahájení základní přípravy v nové kvalitě všestranně zabezpečeno od 1. dubna 2005.

Jsme přesvědčení, že základní příprava bude sehrávat významnou úlohu při budování plně profesionální armády a připraví vojáky k plnění úkolů v odborné a speciální přípravě a pro výcvik v jednotkách AČR.